

INTERIORcity

a collaboration of Interiors Biennale Kortrijk with the Flemish Architecture Institute VAI and emerging designers from five interior/architecture schools in the Low Countries

The workshop INTERIORcity examines the relationship between the inner life of buildings and the city, between the fair and the city and between people; those living in Kortrijk and visitors to the Interiors Biennale. For 5 days students from five schools of architecture and interior architecture will collaborate in a practical examinations of what interiors mean today and what they may mean tomorrow.

The team of participants will examine how interiors and city relate to each other, imaginative interventions of designers transform our worlds and how designs have the capacity of changing our perception of everyday urban environments. The workshop is also related to the ambitions laid out in the *Via Vlaanderen in Actie Plan*, the Vokaplan Kortrijk and by the Flemish Government Architect and engages with the initiatives of Designcity Kortrijk and Budalab.

In the workshop INTERIORcity the collaborators will examine the potential of interiors as a form of micro-urbanism, offering images of publicness and publicity, exploring the economy of artistic interventions as well as the impact of use on how we see the city, its buildings and its rooms. Students will literally take Kortrijk into the city of Interiors, using and re-using parts of the everyday in a temporary work that is to surprise, intrigue and enchant the visitor of the exhibition.

Buda Factory, Kortrijk, 22 to 26 October 2012
Presentation: 26 October 2012, 18.00 hrs.

Participating schools:

School of Interior Architecture, Artesis – Department of Design Sciences, Antwerp, Belgium

School of Interior Architecture, Department of Architecture, PHL University College, Hasselt, Belgium

School of Interior Architecture, Sint Lucas School of Architecture, Gent, Belgium

Research group Interiors, Buildings and Cities, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Building Sciences, TU Delft, The Netherlands

Rietveld Academy Amsterdam, The Netherlands

Werkwijze Workshop

We stellen voor om gedurende de komende dagen een aantal thema's te onderzoeken

- ° *het geheugen van de stad*
- ° *paradox van duurzaamheid*
- ° *typologie van een beurs*
- ° *plaatsloosheid*
- ° *werkwijze : lezen, registreren & communiceren*

Er is dus geen helemaal vastomlijnde opdracht. In de eerste sessie (maandag namiddag) gaan we onze gedachten bepalen omtrent de bovengenoemde onderwerpen

Op basis van een reeks thema's wordt in groepsdiscussie een project afgebakend. Het uitgangspunt blijft de verhouding van de stad Kortrijk tegenover de beurs, maar door de vier thema's + werkwijze krijgt dit meer diepte en mogelijkheden. Ze dienen ook als handvat om interieurarchitectuur als 'emerging discipline' in de Lage Landen te versterken.

Er wordt gestreefd naar een tastbare output die kan dienen als een opstap naar een volgende editie van interieur Kortrijk. Maar deze doelstelling is een uitdaging, geen vastomlijnde opdracht. We willen ideeën aandragen die een kritische reflectie op het fenomeen beurs, op de relatie met het vak van de ontwerper, op de cultuur van design, het sterk consumptiegerichte aspect ervan ... etc..

Centrale Vraagstelling

Wat is de rol van interieurarchitect als producent van culturele –niet zozeer commerciële– entiteiten in stedelijke omgevingen zoals Kortrijk Xpo, Buda eiland en welke rol kunnen architectuurinstituten daarbij spelen? Hoe gaat interieurarchitectuur om met hergebruik van duurzame materialen, stedelijke interieurs, cultuur van het maken, geheugen van de stad, ...

Potentiële Methodes : lezen, registreren & communiceren

De gebruiker staat steeds centraal bij interieurontwerpen terwijl bij de stedelijke schaal ook andere parameters belangrijk worden. *Kunnen we met studenten nadenken hoe ze de sfeer en beleving van de stad Kortrijk kunnen lezen, registreren en communiceren?* Er zijn linken met het verleden – bv. textiel – maar evenzeer met de materialen waarmee een stad is opgebouwd, de textuur, kleur, akoestiek, ... kortom al de belevingselementen die in harmonie of disharmonie karakter en identiteit genereren. Het lijkt ons boeiend om te zien hoe interieurstudenten eventueel beschikken over observatie-en analysemethodes – bv. Schetsen, foto's, filmen eventueel gecombineerd met poëtische methodes zoals fictieve narratieven, tijdelijke installaties – om de subtiliteit van een buitenplek te pakken en eventueel te transformeren en vervolgens in een interieur te communiceren en te verwerken.

In dit verband kunnen we o.a. verwijzen naar de strategieën en tactieken die Graeme Brooker en Sally Stone of Gordon Matta Clark voorstellen bij het herbestemmen van gebouwen en plekken. *Hoe kunnen plekken/gebouwen gelezen worden (historiek, context en omgeving, structuur, plan-doorsnede-perspectief-isometrie-schaalmodel, oude functie-nieuwe functie) en tot welke mogelijkheden leiden deze lezingen? Hoe kunnen we de stad bevragen door strategische toevoeging of afname?*

Thema's

1. Geheugen van de stad /cultuur van het maken

Omdat interieurarchitectuur vaak werkt *rond aspecten van herbestemming*, is er een bijzonder aanvoelen voor het geheugen van een plek. Deze 'zachte waarden' kunnen ook op de schaal van de stad, of zelfs vanuit de stadmetafoor toegepast worden.

Kortrijk heeft verschillende soms tegengestelde gezichten: het is traditioneel een stad van vlas- en linnennijverheid maar ook van hoogtechnologische industrie. Haar specifieke vormen van nijverheid ontstaan vanuit landschappelijke gegevens (water van de rivier), de specifieke ligging in een dichtbevolkt gebied op de kruising tussen twee taalgebieden van Europa. Deze industriële activiteiten kennen een grote historische continuïteit, en werken deels nog tot op de dag van vandaag door (textielindustrie, tapijtfabrieken, sterke aanwezigheid van familiebedrijven etc.).

Kunnen deze ambachtelijke en hoogtechnologische activiteiten gekoppeld worden aan een cultuur van het maken en zijn er plekken in de stad waar deze gegevens tastbaar zijn, als geschiedenis en als actualiteit? Hoe komt hierin een bepaald soort ambacht tot stand en hoe worden plaats, voorzieningen en mensen met elkaar verbonden?

2. Paradox van duurzaamheid

Ieder onderdeel van de beurs heeft een levensduur, die vaak -te- kort is. Er is een paradox: het efemere hoort bij de beurs, maar de constructievormen worden wel steeds spectaculairder en vragen ook steeds meer materiaal en energie.

Is er een vorm van ontwerpen mogelijk die de materiaalresten intelligent hergebruikt? Welke esthetiek ontstaat vanuit een dergelijke werkwijze? Wat is de verborgen geschiedenis van een beurs als interieur? Wat is de contravorm van de beurs nl de restproducten? Kunnen we een alternatieve materialen tentoonstelling maken die ook de ecologische voetprint van materialen maken? Zouden we moeten denken aan een hergebruik van weggegooide beursmaterialen? Is het wenselijk om een installatie te maken die groeit doorheen de jaren (en die niet wordt weggegooid na de beurs)?

Veel van de scenografische opstellingen tijdens de beurs worden inderdaad weggesmeten, terwijl ze enkele dagen ervoor net dienden om een boodschap van duurzaamheid te communiceren. Die semiotische spanning is interessant.

Het concept duurzaamheid is theoretisch onderontwikkeld maar interieurarchitectuur heeft zeker een stem in dit debat (zie bijvoorbeeld het principiële *hergebruik van materialen* door het Brusselse collectief Rotor). Wij werken immers vaak meer vanuit tijdelijke kader (1-5-10-20.... jaar). In een stad werkt men duidelijk met een ander tijdsperspectief. Studenten interieurarchitectuur zouden kunnen nadenken over dit maatschappelijk gegeven, zowel vanuit de vervuiling van de beurs – zeer korte termijn – als vanuit stedelijke ontwikkeling – zeer lange termijn.

3. De beurs en de stad – de beurs als stad – de stad als beurs?

De foor en de beurs zijn aan elkaar gerelateerd en hebben een eigen geschiedenis, sinds de middeleeuwen tot op heden. Met ook een eigen architectuur en betekenis voor de architectuur (zie bv Foire St Germain of het Crystal Palace ontworpen door de tuinman Paxton).

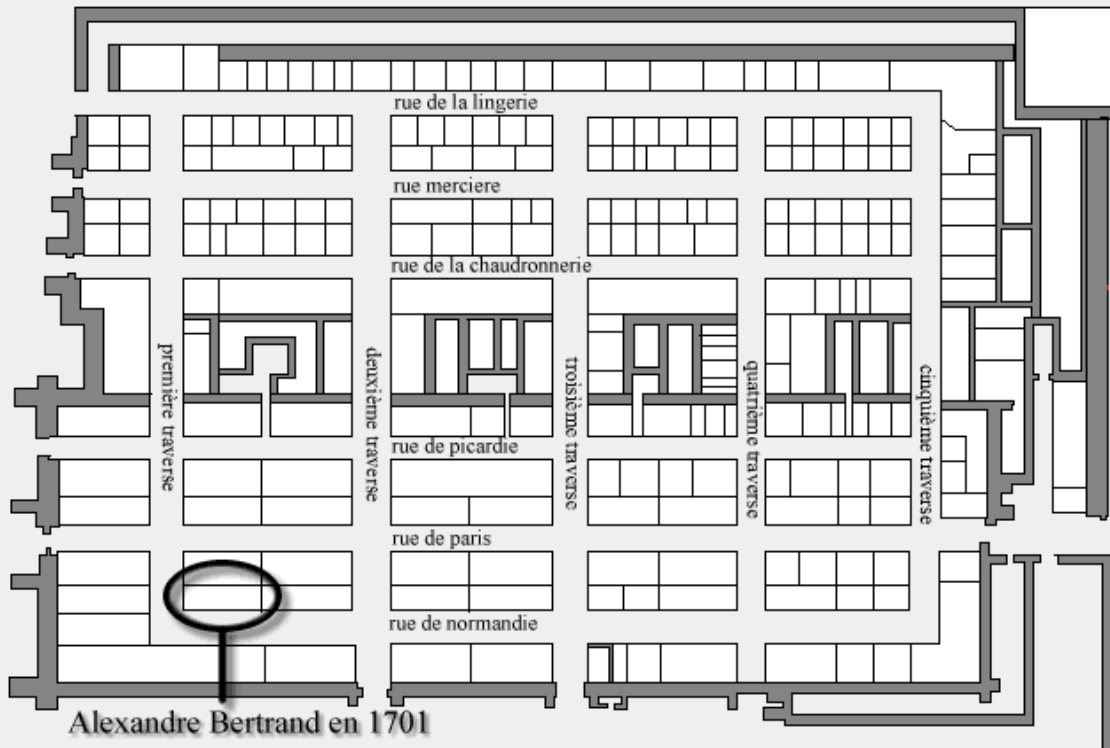
Wat is het statuut van dit soort tijdelijke stad? Kunnen vanuit de kennis van het functioneren specifieke stedelijke ruimten ontstaan die deze situatie benaderen, of blijft het om simulaties gaan? Welke rol speelt het ontwerpen van interieurs daarin?

“Typologie van de beurs”, is een thema dat uitermate geschikt is voor de wisselwerking/ spanning van beurs – stad. Vroeger was de publiek marktplaats (agora) de plaats van handelen en tevens het centrum van de stad. Nu wordt de beurs buiten de stad georganiseerd. De strategische ingrepen van *Kersten Geers en David van Severen* (2006) en van *Christian Kieckens* (2000) spelen op de vraag naar coherentie, uitbreidbaarheid en leesbaarheid van een beurshall via architecturale ingrepen zoals een rambla (Kieckens) en een subtiele ommuring in de vorm van een galerij. (KGDS)

Hoe staat de interieurarchitect ten aanzien van deze evolutie? Is integratie met het bestaande stedelijk weefsel gewenst of niet? Hoe gaan we om met ‘gesimuleerde’ stedelijkheid? Hoe kunnen we, als interieurontwerpers, de beurs laten aansluiten met/ integreren in de stad? Hoe kunnen die onderlinge verwijzingen vorm gegeven worden? Hoe gaan we om met nieuwe typologieën, die de oudere in vraag stellen?

Intérieur de la Foire Saint-Germain

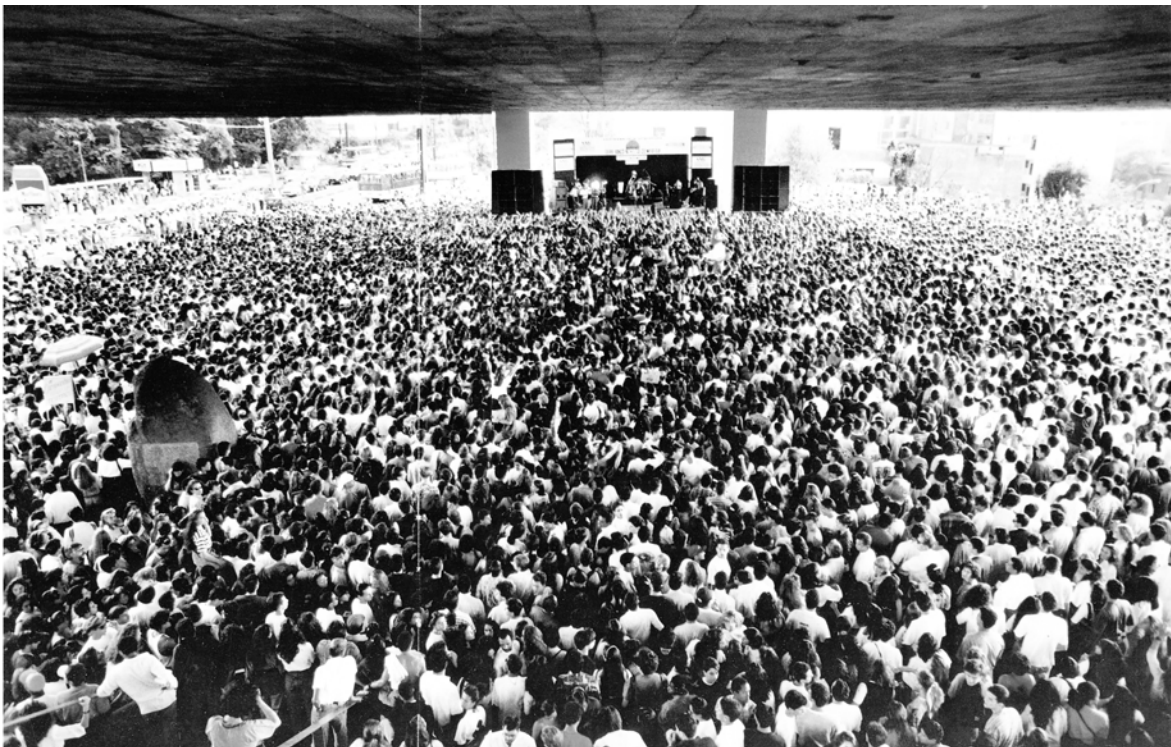
4. Architectuur als toe-eigening van de publieke ruimte

Een reeks van hedendaagse architectuur-ingrepen (o.a. een winkel en wooncentrum K ontworpen door *Robbrecht en Daem*, begraafplaats van *Secchi en Vignola*, Tack toren en de universiteitscampus Kulak *Van Beel-Achtergael*, uitzendcentrum van *Cepezed*, e.a.) bieden een antwoord op de vraag naar kwalitatieve publieke ruimte in Kortrijk. Ze leggen de nadruk op een bouwbare uitbreiding van de stad.

Zijn er nog immateriële vormen van architectuur die niet per se bouwbaar zijn?

Zijn er ook ingrepen in de openbare ruimte, of tijdelijke installaties die een uitbreiding van de publieke ruimte mogelijk maken? We denken bv aan de 'Fresh Air' (1972) van Gordon Matta Clark of de anti-architecturale installaties van Jimmie Durham ('Arc de Triomphe for Personal Use'). Hoe staan deze ingrepen in verhouding tot de 'tijdelijke' stedelijkheid van de beurs?

Vermits de interieurontwerper vaak gedefinieerd wordt als de intermediair tussen de gebouwde omgeving en (de noden en wensen van) de individuele gebruiker, lijkt het ons interessant om te bevragen wat de interieurontwerper kan betekenen in die publieke ruimte, op welke manier wordt de publieke ruimte toegeëigend door de (individuele) gebruiker en wat kan de bijdrage zijn van de interieurontwerper. *Hoe kunnen we de spanning tussen het collectieve (ruimte dat behoort aan meerderen) en het individuele (introspectieve ruimte) onderzoeken?*

Kortrijk – ‘sweat shop van Vlaanderen’

Overall in Kortrijk zijn de sporen van nijverheid zichtbaar en onzichtbaar aanwezig. Zeker op het Buda-eiland met zijn voormalige fabrieken die nu met een nieuw leven gevuld worden. In de stad zelf is de geschiedenis van Kortrijk als een nijverheidsstad – gesticht als ‘sweat shop van Vlaanderen’ te ontdekken. Hier een klein samenvatting, niet compleet en misschien ook niet onpartijdig, gebaseerd op een rondleiding die lokale geïnteresseerden aanbieden.

Bron: <http://kortrijkvermoedehoeckjes.skynetblogs.be/tag/kortrijk>, geraadpleegd op 21 oktober 2012

Fenix aan de Leie

De aanvang van Kortrijk ging gepaard met enkele dramatische gebeurtenissen. Gelegen in het grensgebied tussen Frankrijk en Vlaanderen werd de stad ongeveer tweehonderd jaar naar haar eerste stichting helemaal met de grond gelijk gemaakt. Het feit dat Kortrijk weer terug werd gebouwd had te maken met de aanwezigheid van de Leie en de mogelijkheid om in de omgeving vlas te verbouwen en te verwerken. Nochtans was de vlasanbouw in eerste instantie waarschijnlijk minder belangrijk dan de wolverwerking; een specialisering die Vlaanderen in de middeleeuwen tot een sterk ontwikkeld stedelijk gebied maakte.

Het was gravin Johanna van Constantinopel, de heerseres over Vlaanderen die kan geleiden als de initiator van de stedelijk ontwikkeling van Kortrijk. In de jaren dat zij gravin was (1205-1244), was er weer eens een van de vele oorlogen tussen de Franse koning, de Engelse koning en

het graafschap Vlaanderen. In die oorlog werd Kortrijk zo verwoest door de Franse koning, in 1213, dat het stadje niet meer bestond. De bevolking was uitgemoord of weggevlucht.

Johanna van Constantinopel heeft al het mogelijke gedaan om de stad weer te bevolken. In 1217 heeft zij de belastingvoordelen uitgevaardigd voor wie opnieuw in Kortrijk durfde komen wonen. In 1224 heeft zij grote voordelen geschonken aan de eerste 50 wolbewerkers die zich in Kortrijk wilden komen vestigen. Kortrijk dankt daarmee zijn voortbestaan aan de textielbedrijvigheid. Zonder de textiel, waaruit de graven stevige belastinginkomsten hoopten te verkrijgen, was Kortrijk er misschien niet meer geweest.'

Kortrijk werd dus gesticht als nederzetting voor de nijverheid en functioneerde complementair ten opzichte van de grote Vlaamse steden, Brugge en Gent, die vooral stapelplaatsen en handelscentra waren. Al snel werd het één van de belangrijkste centra voor de verwerking van stoffen, en alle activiteiten die ermee samenhangen.

'Een van die activiteiten was het kleuren van het laken. Dat ambacht werd bedreven door de volders, de mannen met de blauwe handen. Die stoffen ondergingen verschillende bewerkingen, de ene al smeriger en ongezonder dan de andere. Na bepaalde bewerkingen, bijvoorbeeld na een ontvettende spoeling, werd de stof opgespannen op grote houten ramen om te drogen en te verluchten.' Daar komt ook de naam van het Volderssteegje van dat jullie nog in Kortrijk kunnen vinden. In Delft bestaat er trouwens ook een Voldersgracht.

Een stad als Kortrijk werd bestuurd door een kleine groep rijke patriciërs. Hun verhouding met de grote meerderheid van de stedelijke bevolking was niet altijd zonder conflicten. Net als in anderen steden kende ook Kortrijk conflicten binnen de stedelijke bevolking. Hier hadden deze conflicten echter een specifiek karakter: ze werden bepaald door de economische ontwikkeling van de nijverheid van de bewerking van wol en vlas. Geregeld kwam het tot onlusten tussen de rijke bovenlaag van de stad en de ambachtslieden die uitgesloten waren van de politieke macht.

'In 1419 waren er van die onlusten. De volders mochten van de hertog meer vragen voor hun werk aan de wevers. Het was crisis in de lakensector en een deel van de wevers kwamen in opstand. De rijke wevers wilden niet meedoen aan de staking en een van hun leiders werd doodgeslagen. De leiders van de opstandelingen verschansten zich in de toren van de Sint-Maartenskerk waar ze bijgestaan werden door honderden aanhangers die de wacht hielden rond de kerk. Uiteindelijk is de staking en opstand bloedig neergeslagen door troepen die het stadsbestuur van elders, onder andere van Gent liet overkomen. Elf muiters werden op de Gemene Weide – dat is een gebied buiten de stadsmuren achter het nieuwe kasteel – geradbraakt en onthoofd. Hun hoofden werden als waarschuwing tentoongesteld aan de stadspoorten.'

Tot zover de Vlaamse solidariteit.

Van wol naar vlas

'Zoals gezegd bestond de textielbedrijvigheid in Kortrijk in het begin vooral uit het weven van wol. De draperie ging rond 1500 evenwel ten onder in een zware crisis. Gelukkig had zich tegen dan een nieuwe textielbedrijvigheid ontwikkeld: de vlasbewerking en het weven van vlasweefsels of linnen. Kortrijk stond bekend voor zijn tafellakens en servetten. Een gegeerde specialiteit was de damast, linnen waarin in dezelfde kleur desseins werden geweven die men kon zien als men er naar keek vanuit een scheve hoek. In tegenstelling tot de wolbedrijvigheid – waarvoor men wol van elders (meestal de Britse eilanden) moest invoeren en die men elders liet spinnen – werden alle onderdelen van de vlasverwerking in Kortrijk uitgevoerd, van het roten van de vlasstengels tot het verweven van vlasgaren tot linnen stoffen.

Om van vlas garen te maken moeten eerst de zachte vezels losgemaakt worden uit de harde stengel van de plant. In Kortrijk had men al rap uitgevonden dat men het rapst die harde stengels kon laten weggroten in het niet al te propere Leiewater. In grote bakken, 'hekken' genoemd, liet men balen vlas in de Leie zakken. Natuurlijk was dat roten niet bevorderlijk voor de kwaliteit van het Leiewater. Het stonk in Kortrijk, maar het bleef stinken waar het water naartoe vloeyde. In 1857 organiseerde stad Gent een grote petitie gericht aan de minister van Openbare Werken om dat roten in de streek van Kortrijk te verbieden. Er kwam alleen een verbod om 's winters in de Leie te roten. Pas in 1943 is het roten definitief verboden. Vanaf dan rootte men alleen nog maar zozegd kunstmatig, in rootputten met verwarmd water.'

Industrialisering

De productie van vlas bleef tot ver in de negentiende eeuw dominant. Pas met het uitvinden van een industrieel procedé voor het verwerken van katoen in kwam er een alternatief, dat echter niet zo sterk was als het linnen dat uit vlas wordt gemaakt.

'Grote afnemers van zowel vlas als afgewerkte producten waren de Engelsen. Zij hadden in Kortrijk zelfs een handelaarssyndicaat: "The Linnen Thread Company". In 1913 bouwde die compagnie het grootste vlasmagazijn van Kortrijk, met een gevelbreedte van 37 meter. Tot voor kort was hier de Euroshop, maar nu staat het leeg. Hopelijk vindt men een andere bestemming. Het zou jammer zijn als dit industrieel erfgoed zou verdwijnen.'

NAAMLOOZE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING VAN DE VLASVEZELBEREIDING

GIETERIJ EN WERKHUIZEN VAN STEENKISTE

Telefoon N°76
Handelsregist. n°259
Postcheckreken. n°230.473
TELEGRAMADRES: VLASWERK
KREDIETBANK VOOR MANDEL EN NIJVERHEID
Code: A.B.C. 5TH EDITION MARCONI EN BENTLEY'S

STROOPERSEN

STRATENBOUWMACHINES

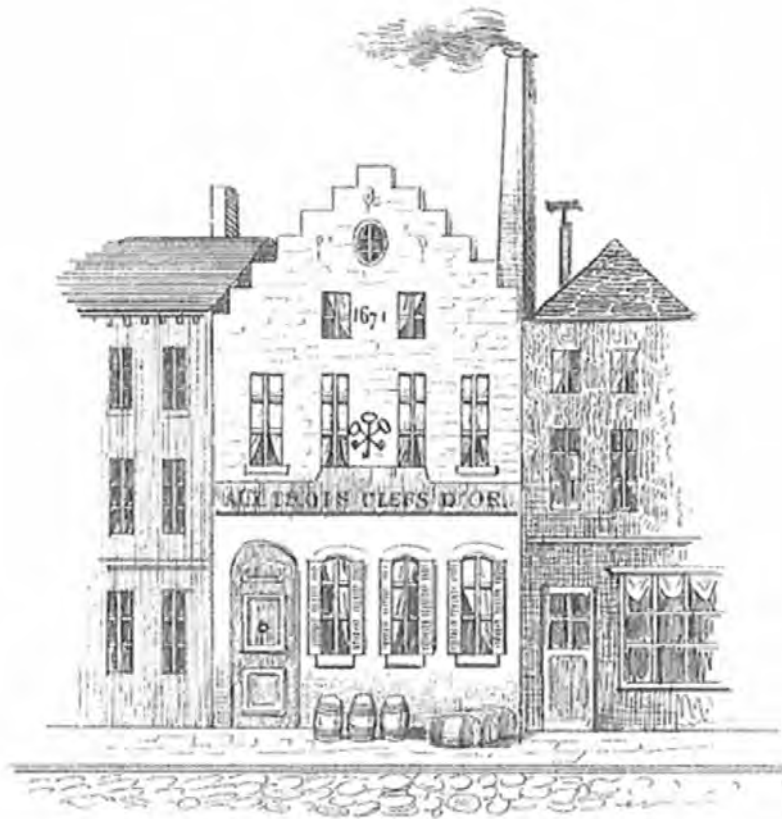
VLASBEWERKINGSMACHINES

CONSTRUCTIE VAN ALLERLEI MACHINES OP AANVRAAG
ALLERLEI ARTIKELEN IN GIETIJZER EN ANDERE METALEN

YPER, den
DIXMUIDESTEENWEG N°5

Vandaag zijn de grote textiel fabrieken in Kortrijk, net als elders (b.v. in Tilburg, Gent, Hengelo of Enschede) verleden tijd. De gebouwen staan er dus nog wel en Zuid-West-Vlaanderen is nog steeds een regio van nijverheid en industrie. Deze bevindt zich echter niet meer in de steden, maar vooral aan de rand van de steden en in de buurt van de grote snelwegen.

SAVONNERIE
DE
VERMEULEN-CHEYSENS,
Rue de Buda, N° 8,
Courtrai.

Est de Valenciennes à Courtrai.

Werkschema Interiocity

	Maandag 22/10/2012	Dinsdag 23/10/2012	Woensdag 24/10/2012	Donderdag 25/10/2012	Vrijdag 26/10/2012
9.00 – 13.00	Fietsen ophalen studenten bij mobiel.be Min. Tacklaan vlakbij station Vanaf 10.00 uur aankomst Buda 11.00 uur Intro thema's Christoph Grafe	9.00 lezing Thomas Lomme 11.00 intro workshop Saidja Heijninckx inleiding (theoretisch & praktisch)	Bezoek Interieur Biënnale Studenten	Docenten begeleiding en zelf werken	Docenten begeleiding en zelf werken
14.00 - 18.00	Brainstorm sessies Thema's: 1.geheugen 2.duurzaamheid 3.beurs als stad 4.toeëigening 15.00 Louis Vermeersch 17.00 discussie met alle deelnemers Keuze thema door studenten / maken groepjes	Kortrijk Op de fiets met Saidja	Studenten werken in de groep. <i>Geen</i> docenten begeleiding	Docenten begeleiding en zelf werken	Docenten begeleiding en zelf werken Expositie resultaten workshop voorbereiden
18.00	Naar de Verblijfshoeve www.vancl.be			Interne voor- presentatie (moderator: Koenraad)	Eindpresentatie

Thema keuze:

1. **Geheugen** door Henri Snel & Koenraad van Cleempoel
2. **Duurzaamheid** door Karel Deckers
3. **Beurs als Stad** door Paul Wauters & Leontine de Wit
4. **Toeëigening** door Inge Somers & Susanne Pietsch

5.

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Leontine de Wit, Susanne Pietsch			Leontine, Susanne	Leontine, Susanne
Paul Wauters, Inge Somers (fotoestel)	Marjan Michiels (Artesis)		Paul, Inge	Paul, Marjan
Koenraad van Cleempoel, Sadija Heijninckx	Sadija Heijninckx		Koenraad (interne presentatie, 18.00)	Koenraad Kris Pint
Henri Snel (beamer)				NN (Rietveld)
Karel Deckers	Karel			Karel